

363
360

294a)

Davidi Pareo Conradus Vorstius D. salutem.

Quum scirem, ornatissimos hosce juvenes Heidelbergā transituros,
facere non potui, quin post silentium meum satis diuturnum ali-
quid ad Te scriberem, Reverende et Clarissime D. Paree. Mitto
autem specimen nostrae in hac scholā Disputationis se exercita-
tiones duas, quarum altera de Christo servatore potissimum ex-
plicare stadii, quo pacto Christy aeternam salutem nobis compara-
verit, et receptam doctrinam de merito et satisfactione Christi
contra prolixas et meo iudicio speciosissimas objectiones Fausti
locini Senensi s. si fortē librum ejus de Christo servatore vi-
disti: passerere: alteram de praedestinatione. Dei in gratiam re-
spondenti, qui hujus articuli explicatione delectabatur, proposui.
Te autem oro, Vir Clarissime, ut per otium velis utramque perle-
gere, mejs de ijs, quae minus Tibi probabuntur, candidē admo-
nere. Nam, ut fatear verum, in neutra mihi satisfacere, pra-
sertim in illā priore, quam animadverto non eodem modo ab
omnibz orthodoxis tractari: alijs quidem necessitatem satisfactio-
nis Christi ab essentiali iustitiā Dei, quae omnino punitionem
ob peccata exigat, derivantibz; alijs vero eam in libero et tamen
inmutabili illius decreto constituentibz; velim igitur abs Te nomi-
natim scire, quid de illā Aquinatis sententia statuas part. 3.
quaest. 46. artic. 2. ad dub. 3. ubi disertē docet: Deum posse optime ac
jure peccatum sine culpam remittere sine poenā vel satisfactione: ac
illam vero iustitiā, quae satisfactionem ob peccata exigat, pen-
dere à liberā Dei voluntate, ac proinde non esse Deo essentialē.
Videntur huic sententiae subscribere. Musculus in loco de justificatio-
ne et de gratiā Dei; itenqz, Calvinus l. II. instit. cap. 16. et 17. imō
passim in Commentarijs super hanc et similia loca Joh. III. 16. Rom. VIII.
et I. Joh. IV. 9. 10. et 2. Tim. I. 9. 10. Et certe hanc ipsam ut videre
potes, in thesibz secutys sum: quod si vera est, ut mihi persuadeo,
sequitur profectō paulō aliter, quam vulgo fit, tradi oportere
doctrinam de merito et satisfactione Christi, praesertim, quam nullo
ejus mentis fiat in sacris literis. Facies itqz, mihi rem gratam, si
tuam mentem huc mihi aperueris. Nos, Dei gratiā, hactenqz rectē va-

long, et partes nostras, prout possumus, obire. Schola sic satq̃ floret,
alii abeant, alii veniant. Spero vestram Academiam, post gravem
istum paroxysmum, Deo benedicente, brevi instauratum iri. Fecit
illa sine dubio magnam in Clarissimo p. m. Viro D. Rimodoneo
jacturam. Sed Deus, qui illum ad se evocavit alium substituit.
Quisnam ille sit futurus, sciam ex te, quodso, cum Tu scies. Vale
Reverende Vir et D. Heimanum, si adest, iterum D. Redem
et tuos Collegas amanter à me saluta. Steinfordi postridia.
Calend: Junij 1597.

295)

Reverendo et Clarissimo Viro D. Conrado Vorstio, S. Theologiae
Doctori et Professore in illustri Schola Steinfortana.
Si mihi Reverende Frater, cum Nebridio aliquo res esset, qui, ut
ex Augustino nosti, videt oderat de questione magnam responsionem
breve: aliquid sane subverendum mihi putarem in ista brevitate.
Sed de tarditate nihil dicam: responsio mei ad questionem gemi-
nam thesaurum tuarum, quas pergratas accepi, de Christo servatore,
et de predestinatione: magnam sane utramque adeo, ut ipse in
neutra te tibi satisfecisse, non dissimules. Sed non metuo, ne simi-
liter mihi, ut solebat ille, succenseas. Es enim juvenutis Doctor,
laboribus multis occupatus, ut ego. Unde nec tibi facile vacat pro-
lixum aliquid legere, nec mihi scribere. Loquor enim nunc de
Augustino. Respondebo autem, ut quantum amplitudo argumen-
ti feret, breviter, ita candidè, quod à me compingis petis.
Questio prior: An Christus debuerit et potuerit deo pro nostris
peccatis satisfacere, et sic nobis salutem promereri? cum sit
de principis summo fidei Christiana, apud Orthodoxos, quod sciam,
hactenus in disputatione non fuit, sed affirmatio ex scripturis sa-
nis simplicissima est credita. Alioqui enim, quorsum peccatores
perditis servatore Christo faceret opus? Scio Calvinum eam attin-
gere, sed paucis et lentum prodegitur, quatenus merito Christi
gratiam non eventis ostendere necesse fuit. Hoc igitur vero ille blasphe-
my in libro, quem nominas, impudenter negat, et hoc quasi funda-
mentum, ut scis, haeresi suae substernit. Maluissent ergo aliqui
nostrum, questionem tam periculosam publice abs te non esse
motam, quae sophisticis ingenii occasio terroris esse possit. Velle
ego pro fa-